

# Lapsi- strategia 2040



Opetus- ja  
kulttuuri-  
ministeriö



SOSIAALI- JA  
TERVEYSMINISTERIÖ

**Lapsistrategia –hankkeen ohjausryhmä** OKM/29/040/2018

**Pöytäkirja 2/2018, 29.8.2018**

**Aika:** keskiviikko 29.8.2018 klo 16.00 – 19.00

**Paikka:** KELAn päätalo, Nordenskiöldinkatu 12, 00250 Helsinki

**Osallistujat:**

Jäsenet

Suvi-Anne Siimes, toimitusjohtaja, pj (x)  
Anita Lehikoinen, kansliapäällikkö, vpj (x)  
Päivi Sillanaukee, kansliapäällikkö, vpj (x)  
Aula Maria-Kaisa, valtiotieteen lisensiaatti (x)  
Anttila Tapio, asiamies (-)  
Askola Irja, piispa emerita (x)  
Heikkilä Marianne, projektipäällikkö (x)  
Heinonen Olli-Pekka, pääjohtaja (x)  
Hetemäki Martti, valtiosihteeri (-)  
Hintikka Marja, toimittaja (x)  
Iivonen Esa, johtava asiantuntija (x)  
Itkonen Juha, kirjailija (-)  
Junttila Niina, apulaisprofessori (x)  
Karila Kirsti, professori (x)  
Koski Maija, päätoimittaja (x)  
Kouvonen Petra, asiamies (x)  
Kurttila Tuomas, lapsiasiaainvaltuutettu (x)  
Kärkkäinen Olli, pääekonomisti (x)  
Laakso Marja-Leena, professori (x)  
Lahtinen Jarkko, kehittämisspäällikkö (x)  
Luukkainen Olli, puheenjohtaja (x)  
Pennanen Pirjo, johtava lääkäri (x)  
Rimpelä Markku, strategiajohtaja (x)  
Rotkirch Anna, johtaja (-)  
Santamäki-Vuori Tuire, johtaja (x)  
Tiuraniemi Saara, kustantaja (x)  
Ylikännö Minna, johtava tutkija (x)  
Väljärvi Jouni, professori (x)  
Westlund Onni, kokemusasiantuntija (x)

# Lapsi- strategia 2040



Opetus- ja  
kulttuuri-  
ministeriö



SOSIAALI- JA  
TERVEYSMINISTERIÖ

Asiantuntijasihteeristö

Viveca Arrhenius, sosiaalineuvos, STM (x)  
Maire Kolimaa, neuvotteleva virkamies, STM (x)  
Anne Onnela, opetusneuvos, OKM (x)  
Aija Rinkinen, opetusneuvos, OKM (x)

Viestintä ja muut

Kari Ilmonen, johtaja (x)  
Sanna Leinonen, STM/Viestintä (x)  
Heidi Mäenpää, OKM/Viestintä (x)  
Hanna Huhtasaari, OKM/Viestintä (x)  
Marjo Merivirta-Helle, OKM/Viestintä (-)  
Kati Kauppila, OKM/sihteeri (x)

## Ohjelma:

klo 15.30 alkaen tarjolla kahvia, teetä, kahvileivät ja pullat

### 1. Kokouksen avaus

Marianne Heikkilä, projektipäällikkö

Marianne Heikkilä toivotti osallistujat tervetulleiksi ja avasi kokouksen klo 16.03.

### 2. KELAn tervehdys

Mikael Forss, johtaja

Mikael Forss esitteli KELAn päätalon tiloja ja historiaa. Hän puhui äitiyspakkauksen symboliikasta, sen rahallisesta ja oikeasta arvosta. Kelan rooli näyttäytyy lapsistrategiassa etuuksien muodossa.

### 3. Visio lapsistrategiasta

Päivi Sillanaukee, kansliapäällikkö STM ja Anita Lehikoinen, kansliapäällikkö OKM

Kansliapäälliköiden puheenvuoroissa korostettiin, että lapsistrategian lisäarvo on sidosryhmien sitouttaminen, laaja osallistaminen ja aiemmin tehdyn työn ja tutkimuksen hyödyntäminen sekä erilaisten äänien kuuleminen ja ilmiöiden tunnistaminen kansallisen lapsistrategian valmistelussa yli hallituskausien. Keskustelun lisäksi tarvitaan selkeitä kärkiä ja konkreettisia toimenpiteitä. Hyviä tavoitteita tulee viedä systemaattisesti eteenpäin yhteiskunnassa. Kuntien, maakuntien ja koko valtion tulee olla mukana yhteisen tavoitteen saavuttamisessa. Lasten kuuleminen valmistelutyössä on mahdollisuus ja lisäarvo, jossa on huomioitava uudet näkökulmat ja toimintatavat.

Valmistelussa tulee kiinnittää huomiota yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen, aikataulutukseen ja verkostojohtamiseen prosessin onnistumisen edellytysten turvaamiseksi. Dialogisessa prosessissa

# Lapsi- strategia 2040



Opetus- ja  
kulttuuri-  
ministeriö



SOSIAALI- JA  
TERVEYSMINISTERIÖ

lopputulema on auki ja puolen vuoden jälkeen tiedetään, minkälaiset tuotokset sidosryhmien ja verkostojen kautta saatiin aikaiseksi.

Lapsistrategian valmistelutyössä on kiinnitettävä huomio strategiseen väestöpolitiikkaan, syntyvyyden laskuun ja perheiden lapsitoiveiden parempaan huomioimiseen. Haluammeko jatkaa laskevan väestönkehityksen tiellä?

Lapsistrategian näkökulmassa tulisi huomioida maahanmuutto- ja integraatiopolitiikka, minkälaisia johtopäätöksiä voimme tehdä kotoutumisen onnistumisesta ja maahanmuuttopolitiikasta syntyvyydelle? Tulevaisuudessa nähdään lisää maahanmuutto- ja kansanvirtojen liikehdintää. Suomen integraatiopolitiikan toteuttamisessa on parantamisen varaa. Peruskoulu on tehokas kantaväestön tytöille, kun taas suuria eroja havaitaan tutkimusten mukaan muiden ryhmien oppimisessa. Kansliapäälliköiden puheenvuoroissa tuli esille myös lasten tasa-arvo, lapsiköyhyys ja sosiaalinen koheesio, joista tarvitaan laaja-alaista keskustelua uusista näkökulmista ja konkreettisia toimenpiteitä, jotta linjausten tekeminen ei jää muille.

#### **4. Edellisen kokouksen yhteenveto + ilmiö- ja dialogipohjainen työskentely lapsistrategiassa, (Liite 2)**

Marianne Heikkilä, puheenjohtaja Suvi-Anne Siimes

#### **5. LAPE (lapsiperheiden muutosohjelma) työn tulokset ja huomiot lapsistrategialle, (Liite 3)**

Maria Kaisa Aula, hankejohtaja, LAPE ohjausryhmän puheenjohtaja

#### **6. Lapsiasiavaltuutetun huomiot lapsistrategialle**

Tuomas Kurttila, lapsiasiavaltuutettu

Lapsistrategian tarpeista on käyty keskustelua ja ohjausryhmälle on asetettu paljon odotuksia. Lapsistrategian valmistelutyön vaikuttavuus ja konkreettiset tavoitteet tulee huomioida. Päättäjien ja kansalaisten on tunnistettava lapsistrategian ydin. On tunnistettava horisontaalisesti teemat, jotka yhdistävät kaikki intressiryhmiä ja liittyvät lapsiasioiden valmisteluun, kuten vaikutusarvioinnin vahvistamiseen, lapsen ja lasten osallisuuteen sekä tutkimustiedon hyödyntämiseen. Toisaalta meidän on hahmotettava vertikaalisia politiikkateemoja, joista on luotava päättäjille vaihtoehtoisia yhteiskuntapolitiikan sisältöjä.

Lapsivaikutusten arviointityössä ei ole saatu kovin paljoa aikaan, vaikka tämän kehittäminen on mainittu eri hallituskausien ohjelmissa. Kriittinen ja analyttinen keskustelu on tärkeää. Valmistelun parantaminen näyttäytyy yhtenä strategian tärkeimmistä kysymyksistä.

Lasten osallisuuden ja kuulemisen osalta tulisi pohtia, mitä tietoa löytyy jo lasten osallisuudesta ja kuulemisesta. Lasten kuulemisessa on viisasta hyödyntää lähteitä, joita on jo olemassa, kuten Kouluterveyskyselyä. Toiveena ohjausryhmälle on, ettei lähdetä tekemään analysoimattomia

# Lapsi- strategia 2040



Opetus- ja  
kulttuuri-  
ministeriö



SOSIAALI- JA  
TERVEYSMINISTERIÖ

prosesseja erilaisilla sattumanvaraisilla lasten kuulemistilaisuuksilla. Kaikkien pienimpien äänten kuuleminen on tärkeää huomioida lasten kuulemisessa.

Lapsistrategian valmistelutyössä on oleellista tuoda esille eri vaihtoehdot ja niihin liittyvät reunaehdot sekä huomioida tarvittavat voimavararesursseja (provision) kansallisen lapsistrategian laatimiseen. Ikäluokkien pientymisestä tuleva liikkumavara valtion talouteen muun muassa etuuksissa on otettava keskusteluun. Kaikkien ministeriöiden on tärkeä sitoutua strategiatyöhön, valmistelun on tätä tuettava. YK:n lapsen oikeuksien komitean mukaan lapsistrategiat ovat turhia, mikäli ne jäävät hyvän tahdon julistuksiksi.

## 7. Dialogityöskentelyä ensimmäisen lapsifoorumin teemoista, (Liite 4)

Ohjausryhmän jäsenet jakaantuivat vapaavalintaisesti ryhmiin, joissa asiantuntijasihteeristö toimi kirjureina. Heille annettiin kaksi dialogin aihetta: 1) Lapsifoorumin teemojen ja kysymysten käsittely, ja 2) Lapsifoorumin tulos. Muistio ryhmien dialogeista löytyy liitteestä 3.

## 8. Lapsistrategian evästys, (Liite 5)

Esa Iivonen, MLL

## 9. Lapsistrategian evästys, (Liite 6)

Markku Rimpelä, Hämeenlinnan kaupungin strategiajohtaja

## 10. Miten tästä eteenpäin ja kohti seuraavaa kokousta?

Marianne Heikkilä ja Suvi-Anne Siimes

Ohjausryhmän jäseniltä pyydettiin kommentteja dialogityöskentelystä (ks. Liite 3). Keskusteltiin mm. kolmannen sektorin hiljaisen tiedon esiin nostamisen tärkeydestä, esille nostettava järjestöjen, viranomaisten, yritysten ja eri toimijoiden hahmottamat haasteet, ongelmat ja visiot. Fasilitoinnin onnistumisen merkitystä korostettiin keskustelun yleistasolle jäämisen välttämiseksi.

Keskusteltiin vuorovaikutuksen merkityksestä ja kuulemisen ja kohtaamisen eri tasoista dialogiprosessissa. Ihmiset tulisi kohdata, kuulla ja nähdä edustamiensa yhteisöjen yli, yksilöinä. Terveys, hyvinvointi ja vanhemmuus näyttäytyivät dialogin teemoina.

Lapsifoorumissa pyritään haastamaan keskustelua erilaisista näkökulmista. Sitran tehtävänä on fasilitoijan roolissa merkityksellisten asioiden löytäminen lapsifoorumissa.

Lokakuun ohjausryhmän kokouksessa pyritään saamaan jo pureskeltuja asioita pohdittavaksi. Ohjausryhmälle lähetetään viestejä kokousten välillä.

On tärkeää vastata oikealla tavalla keskenään ristiriitaisiin toiveisiin ja ajatuksiin ohjausryhmän työstä. Halutaan konkretiaa, dialogisuutta ja hallituskausien ylikantavaa työtä. Lapsistrategian

# Lapsi- strategia 2040



Opetus- ja  
kulttuuri-  
ministeriö



SOSIAALI- JA  
TERVEYSMINISTERIÖ

valmistelutyön lopputuloksen kannalta voidaan pohtia työn lopputulosten yhteyttä konkretiaan ja uusien ajattelutapojen hyödyntämistä.

**11. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 19.03.**

JAKELU

Ohjausryhmän jäsenet, asiantuntijasihteeristö, viestintä ja muut